

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ ИВАЊИЦА

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ГОДИШЊЕГ ПРОГРАМА ЗА 2024 ГОДИНУ

**Туристичка организација општине Ивањица
Милинка Кушића 47, 32250 Ивањица
+381 32 665085 ,
office@ivatourism.org
матични број: 17367633, ПИБ: 101062047
Ивањица, јануар 2025. године**

С А Д Р Ж А Ј:

1. УВОД.....	3
2. АКТИВНОСТИ У 2024. ГОДИНИ.....	5
2.1. Штампане публикација.....	6
2.2 Медијске активности.....	9
2.3 Наплата водичких услуга у Хаџи Продановој пећини.....	10
2.3.1. Посета и приход од водичких услуга у Хаџи Продановој пећини	10
ЗАКЉУЧАК	13

1. УВОД

Заштићено природно добро Хаџи Проданова пећина је први пут стављена под заштиту Решењем број 633-4/74-02 Скупштине општине Ивањица од 23. маја 1974. године и Одељења за опште послове и друштвене службе, а на предлог Републичког завода за заштиту природе.

Скупштина општине Ивањица је на основу члана 43. став 3. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“ број 66/91 83/92, 53/91, 48/94, 53/95) члана 129. став 1. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“ број 135/04) и Статута општине Ивањица („Општински службени гласник“ број 9/02, 10/04 и 28/04) на седници одржаној 2006. године доноси Одлуку о заштити споменика природе „Хаџи Проданова пећина“.

Скупштина општине Ивањица на седници одржаној дана 25. јула 2013. године, на основу члана 43. став 3. Закона о заштити животне средине (Службени гласник РС број 66/91, 83/92, 53/93, 48/94, 53/95) и члана 31. и 41. Закона о заштити природе (Службени гласник РС број 36/09, 88/2010 и 91/2010-исправка) и члана 39. Статута општине Ивањица, (Службени гласник РС број 79/08 и Службени лист општине Ивањица број 7/2012 и 9/2012) донела је Одлуку (Одлука Скупштине општине Ивањица број 501-50/2013-01) о проглашењу заштите споменика природе „Хаџи – Проданова пећина“.

Површина простора који се ставља под заштиту износи 7 хектара, 12 ари и 47 квадратних метара и обухвата катастарске парцеле број: 1,3/део,4/део,9/део и 60/2/део на територији КО Шуме и 3929/1, 3929/2, 3930/1, 33930/2, 3931, 4045, 4057, 4058 и 4059 на територији КО Лиса. Укупно 14 катастарских парцела, све на територији општине Ивањица. Границе природног добра дефинисане су на Катастарској скици Споменика природе „Хаџи-Проданова пећина“. На заштићеној површини Споменика природе „Хаџи Проданове пећине“ успоставља се режим заштите II (Другог) степена. Одлука је објављена у Службеном листу општине Ивањица број 10/2013 од 29. јула 2013. године .

Завод за заштиту споменика културе из Краљева је доставило обавештење о извршеном евидентирању добра под претходном заштитом (број 808/2 од 28.06.2023. године). Завод за заштиту споменика културе из Краљева је 27.06.2023. године извршило евидентирање добра Хаџи Проданова пећина са црквом у Рашчићима на катастарским парцелама број 1, 4/1,9/1, 68/3,69/1 , 3037 све КО шуме, 3929/1, 3929/2, 4045, 4057, 5994 све КО Лиса као добро које ужива претходну заштиту, ради предлагања предметне непокретности за непокретно културно добро – знаменито место.

Хаџи-Проданова пећина је добила име по Карађорђевој војводи који је у пећину склањао збегове. Налази се у долини Рашћанске реке,(па је због тога зову и „Рашћанска

пећина“ - ранији назив „Шљепаја“), удаљена 7. километара од Ивањице на путу за Гучу на надморској висини око 600 метара. Испитана дужина пећине је око 400 метара и састоји се од два спрата. Доњи спрат поред главног има и два споредна канала. Улазни део пећине је ширине око 3 метра и завршава се сужењем иза кога се налазе простране дворане које су дугачке око 50 метара и широке око 15 метара. Десна страна ове дворане покривена је бигреним саливом и серијом плитких базенчића. У централном делу дворане налазе се дебели сталактити и сталагнити, а на странама моћни саливи као окамењени водопади. Дворана се завршава са два мања продора-процепа. Горњи спрат почиње из дворане главног канала и испуњен је разнобојним и разноврсним накитом.

У Хаџи-Продановој пећини је, екипа студената на челу са професором Биолошког факултета Београдског универзитета др Божидаром Ђурчићем, пронашла 25 нових врста пећинских животиња (инсеката), које у свету, или нису познате или су ретке.

На иницијативу СО- Ивањица и Туристичке организације општине Ивањица приступило се уређењу пећине.

У периоду између 9 и 30 јуна 2003 године у организацији Завода за заштиту споменика културе из Краљева, а чије трошкове је сносила СО Ивањица, су спроведена заштитна археолошка ископавања у пећини. Истраживања су реализована у сарадњи Филозофског факултета (др Душан Михаиловић, доцент на Одељењу за археологију) и Народног музеја у Београду, а у њима су учествовали и стручњаци Географског факултета у Београду, Историјског института у Београду као и студенти археологије из Београда.

Приликом ископавања у површинском слоју и рецентном укопу на самом улазу у пећину нађени су фрагменти керамике из старијег гвозденог доба (Басараби комплекс), затим у геолошком слоју 2. костатовани су окресани камени артефакти који припадају граветијенском или епиграветијенском технокомплексу и припадају времену 20. или 10. миленијума пре н.е.(млађи хоризонт), у геолошком слоју 5, испитаном на површини од свега 2 м, откривени су налази средњег палеолита и није млађи од 40. миленијума пре н.е.(старији хоризонт), као и велика количина костију плеистоценских животиња.

Сви налази су веома значајни јер припадају периодима који у нашој земљи нису довољно истражени, тј. ради се о налазима који су типични за периоде и културе којима припадају (мустеријен, граветијен/епиграветијен).

Налази од кристала кварца нису карактеристични, како за средњи тако и за рани горњи палеолит па би Хаџи-Проданова пећина могла да представља једно од најстаријих налазишта у свету на коме се јављају артефакти од овог материјала.

У другој половини јула и почетком августа 2004. године су настављена истраживања (ископавања) од стране исте екипе чији рад је финансирало Министарство културе Р. Србије и пронађено је око шездесетак предмета старих од 40 до 45 хиљада

година п.н.е. У питању су остаци материјалне културе неандерталаца. Већина пронађених алатки је направљена од кварца. Пронађени су кристали кварца што је реткост у Европи, као и алатку од горског кристала која је сведочанство о духовном животу неандерталаца тј. о њиховом осећају за лепо.

Пећина је била привремено станиште ловаца-неандерталаца и пећинског медведа чија су лобања и бројне кости и зуби пронађени у пећини.

Хаџи-Проданова пећина улази у малобројна вишеслојна палеолитска налазишта на централном Балкану и пружа велики потенцијал за будућа истраживања. Хаџи-Проданова пећина представља комбинацију важног туристичког, спелеолошког и археолошког објекта.

2. АКТИВНОСТИ У 2024. ГОДИНИ

Као управљач заштићеног природног добра, Споменика природе “Хаџи Проданове пећине” у складу са расположивим средствима, Туристичка организација је предузела низ активности.

Туристичка организација Ивањица је управљач Хаџи Проданове пећине шест година и послови везани за њено уређење и функционисање постали су већ пракса коју Туристичка организација спроводи.

У претходној години Туристичка организација општине Ивањица је ангажовала једног радника уговором о делу за целу календарски годину, који је обављао водичке услуге, који се старао о одржавању и чишћењу пешачке стазе, ограде у пећини, чишћењу натписа у пећини, одржавању простора сивенирнице и платоа испред пећине, поред тога редовно и уредно водио евиденцију о броју посета у пећини, наплати водичких услуга и продаји сувенира поред тога водио је рачуна о било каквим евентуалним променама у пећини.

Радно време је од уторка до петка од 10:00 часова до 14:00 часова, а викендом од 10:00 часова до 15:00 часова.

У претходној години је спроведено редовно чишћење и одржавање стаза и унутрашњости пећине, рађено је текуће одржавање постојеће расвете где је мењана неисправна расвета и постављена нова. Замењена је неисправна расвета за нову на информативним таблама. Редовно се одржавала и чистила ограда, пешачка стаза као и натписи у пећини и на информативним таблама.

Плато око пећине и сувенирнице је у току 2024 године два пута опран цистерном Јавног комуналног предузећа, где је уклоњена прашина и нечистоће са платоа.

Вршено је константно уклањање отпада који посетиоци пећине остављају, и одлаган је на место предвиђено за то.

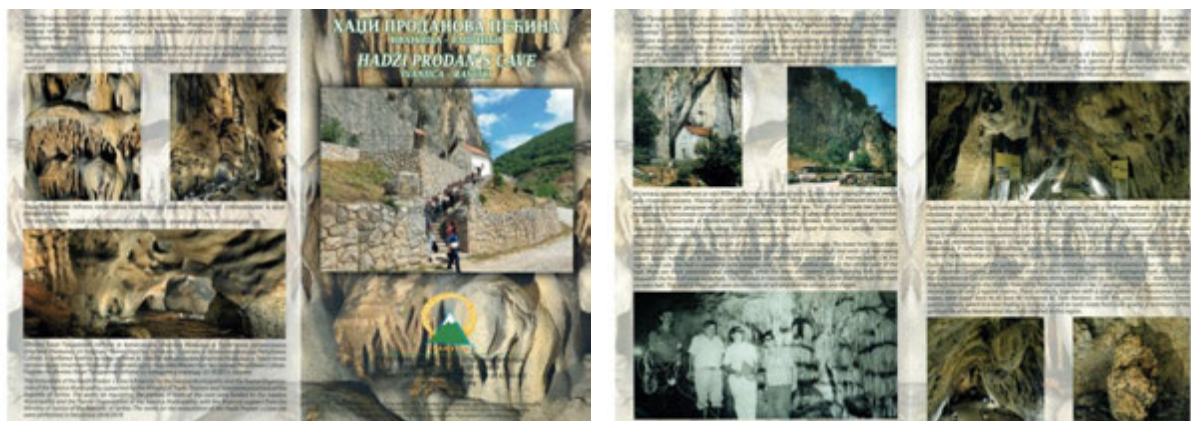
Растиње и травната површина око Хаџи Проданове пећине се редовно коси, уклања се коровито растиње око објекта сувенирнице, али и око платоа испред пећине, као и са степеница које воде до уласка у пећину.

Вршено је праћење стања животне средине у заштићеном подручју у сарадњи са надлежним органом општине Ивањица.

У 2024. години имали смо посете представника Завода за заштиту споменика природе из Краљева, као и посете запослених у Заводу за заштиту природе Србије који су поред информативне посете са стручне стране погледали стање Хаџи Проданове пећине и цркве код Хаџи Проданове пећине.

2.1. Штампање публикација

Рађено је штампање двојезичног (српски/енглески језик) флајера о пећини.

Рађена је нова публикација у виду лепезе где је истакнут и туристички локалитет Хаџи Проданова пећина.

Поред ових брошура које су доштампаване имали смо и нову брошуру „Културно историјско наслеђе Ивањице“ где је Хаџи Проданова пећина заузела значајан део брошуре и поред фотографија може пружити и двојезично обавештење о Хаџи Продановој пећини.

Црква у
Рашчићима

КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКО НАСЛЕЂЕ ИВАЊИЦЕ

Општина Ивањица располаже великом културно-историјском наслеђем (градинама, црквеним споменицима, споменицима у природи са природним значајношћом, четири историјска гробљанима). Иако су многи од ових споменика изгубљени, многи су остали. Иако су многи од ових споменика изгубљени, многи су остали.

Бројне историјске културе и историјска објекта сведоче на свој начин преле из 8. века н.е. и у складу са својим историјским значајем, оне су историјски споменици.

На овом подручју изграђени су све врсте историјских култура: грађевинарско-архитектонско наслеђе, историјско-градњинарско, историјско-градњинарско, историјско-градњинарско, историјско-градњинарско.

Место Острај
10 општина Ивањица

ХАЏИ-ПРОДАНОВА ПЕЋИНА

Хаџи-Проданова пећина је археолошки налазиште које је у пећини откривено 1980. године. Налазиште се налази у селу Рашчићима, општина Ивањица. Пећина је дугачка 400 метара и широка 30 метара. У пећини су пронађени остаци животиња из периода средњег камена и неолита.

У селу Проданова пећина је, измеђ осталог, налазиште историјског наслеђа. Пећина је дугачка 400 метара и широка 30 метара.

На месту Острај
10 општина Ивањица

ХАЏИ-ПРОДАНОВА
ПЕЋИНА

У 2024. години нисмо радили репринт улазница јер смо имали улазнице које су штампане у претходном периоду. Улазнице за водичке услуге у Хаџи Продановој пећини изгледају овако:

2.2 Медијске активности

Рад и функционисање Хаџи Проданове пећине се реализује кроз програмске активности и пројекте, и из сопствених средстава и других извора.

У оквиру плана промотивних активности управљач је вршио промоцију заштићеног природног добра, на Сајмовима туризма у Београду, Сајму туризма у Новом Саду, Нишу и у Бања Луци, као и на посебним промоцијама по земљи и иностранству. Промоције су рађене на друштвеним мрежама којима управља Туристичка организација општине Ивањице, интернет сајту Туристичке организације Ивањице www.ivotourism.org и у оквиру штампаних и дигиталних медија.

Угостили смо бројне новинаре и медије који су радили на промоцији Хаџи Проданове пећине, и упознавали ширу јавност за овим веома значајним спомеником природе за Ивањицу. Неке од медија које смо угостили у претходној години су: ТВ Прва, Нова С, радио и телевизија Рашка, Радио телевизија Србије, Балкан трип телевизија, као и многе друге.

У складу са основном делатношћу Управљача, вршена је константна промоција и пропаганда споменика природе „Хаџи Проданове пећине“ што је резултирало и одличном посећеношћу овог спелеолошког локалитета.

Остварени су резултати који су знатно бољи него у претходним годинама.

2.3 Наплата водичких услуга у Хаџи Продановој пећини

Завршено је уређење сувенирнице испред Хаџи-Проданове пећине. Уведена је фискална каса и завршен процес фискализације. То је потребно због продаје карата за наплату водичких услуга у Хаџи - Продановој пећини, али и сувенира који су изложени у сувенирници. Урађено је уређење унутрашњости пословног простора сувенирнице и молерски радови у канцеларији.

У 2023. години на предлог директора установе, Управног одбора Туристичке организације општине Ивањице донело је одлуку број 41-22-06/23 од 22.06.2023. године на трећој седници Управног одбора да се започне са наплатом водичких услуга у Хаџи Продановој пећини што је подржало и општинско Веће Општине Ивањице и дало сагласност да се после промотивног периода од четири године где су улаз и водичке услуге у Хаџи Продановој пећини биле бесплатне започне са наплатом водичких услуга на туристичком локалитету Хаџи Проданова пећина и то у износима:

- Деца узраста до 7 година не плаћају услуге водича у пећини,
- Деца школског узраста основних и средњих школа плаћају услуге водича у пећини 100,00 динара по особи,
- Одрасли плаћају услуге водича у пећини у износу од 300,00 динара по особи.

2.3.1. Посета и приход од водичких услуга у Хаџи Продановој пећини

Туристичке активности:

- **Обилазак пећине:** Посетиоци могу обићи пећину и уживати у њеним природним лепотама, као што су сталактити, сталагмити и подземне воде. Водичи ће објаснити не само геолошке карактеристике пећине, већ и историјске чињенице везане за Хаџи Продана.
- **Пешачење и планинарење:** Око пећине постоје бројне планинарске стазе које воде кроз пределе непокрену природу, савршене за љубитеље пешачења и авантуристичког туризма.
- **Едукативни туризам:** За школске групе и све заинтересоване за историјски контекст, могу се организовати тематски обиласци уз посебне едукативне програме.

Радно време и улазнице:

Пећина је отворена током целе године, али је најпогодније време за посету у пролећним и летњим месецима. Тиме се избегавају хладнији зимски месец и могућност снегова који могу отежати приступ.

За организоване групе и туристе могу се заказати обиласци уз претходну најаву, али и појединачни посетиоци могу лако организовати обилазак.

Улазнице се могу купити у сувенирници код Хаџи Проданове пећине, а цене су приступачне.

- Деца узраста до 7 година не плаћају услуге водича,
- Деца школског узраста основних и средњих школа плаћају услуге водича у пећини у износу од 100,00 динара
- Одрасле особе плаћају услуге водича у пећину у износу од 300,00 динара

Наплата водичких услуга у Хаџи Продановој пећини је почела у 2023. години на предлог директора Установе Туристичке организације општине Ивањице који је подржао Управни одбор Установе одлуком број 41-22-06/23 од 22.06.2023. године. На трећој седници Управног одбора у 2023. години усвојено је да се започне са наплатом водичких услуга у Хаџи Продановој пећини

Остварени приход од водичких услуга у Хаџи Проданову пећину за период од 01.01.2024. године до 31.12.2024. године је 344.000,00 динара (Словима: три стотине четрдесет четири хиљаде динара 00/100).

Посећеност и интересовање за Хаџи Проданову пећину у 2024. години било је изузетно велико, укупан број посета је 2453 особа, од чега је број посета одраслих особа 789, број посета одрасле, школске и предшколске деце је 1569, број посета одраслих страних држављана 70 и број деце страних држављана 25.

Месец	Број одраслих	Број деце	Број одраслих страних држављана	Број деце страних држављана	Укупно
Јануар	13	40			53
Фебруар	71	25	2		98
Март	53	99	3		155
Април	34	260	3	1	298
Мај	27	771	7	4	809
Јун	107	161	5	4	277
Јул	44	27	4		75
Август	183	93	35	14	325
Септембар	124	36			160
Октобар	84	14	3	1	102
Новембар	43	42	8		93
Децембар	6	1		1	8
Укупно	789	1569	70	25	2453

Посета Хаџи Продановој пећини у 2024. години указује на значајно интересовање, како домаћих, тако и страних посетилаца. Укупно 2,453 особе су посетиле пећину, од чега највећи део чине домаћа деца (школска и предшколска), што указује на висок образовни и туристички значај пећине. Одрасли посетиоци, укључујући стране држављане, такође су показали интересовање, али у мањем броју у односу на децу.

Табела испод детаљно приказује структуру посета:

Категорија посетилаца	Број посетилаца	Процент од укупног броја
Одрасли домаћи посетиоци	789	32.20%
Домаћа деца (школска и предшколска)	1,569	63.90%
Страни држављани (одрасли)	70	2.90%
Страна деца	25	1.00%
Укупно	2,453	100%

1. **Доминација домаће деце у укупном броју посета** – Са 63.9% укупних посета, домаћа деца представљају највећу групу посетилаца, што може указивати на едукативни значај пећине.
2. **Одрасли домаћи посетиоци** чине значајан удео (32.2%), али мањи у односу на децу.
3. **Слабија заступљеност страних држављана** – Укупно 95 странаца (одраслих и деце) чини 3.9% укупних посета, што указује на могућност за боље промовисање пећине међу туристима из иностранства.

Ови подаци могу бити корисни за планирање будућих туристичких и образовних активности.

ЗАКЉУЧАК

На основу анализе остварених резултата у 2024. години, може се закључити да је Хаџи Проданова пећина у Рашчићима постигла значајан напредак у свим областима свог функционисања. У току године забележен је повећан број посетилаца у односу на претходне године, што указује на раст интересовања за овај природни локалитет, као и на успех маркетиншких и туристичких активности које су спроведене.

У 2024. години реализовани су бројни инфраструктурни и конзерваторски радови који су допринели побољшању услова за посетиоце и повећању безбедности, али и одржавању и заштити пећине као природног добра. Такође, активно је рађено на едукацији посета и развоју туристичке понуде, чиме је доприношено већој атрактивности овог локалитета.

У погледу финансијских резултата, наплаћено је значајан број улазница, што је омогућило да се обезбеде средства за даљи развој и одржавање пећине. Овај приход ће бити усмерен на реализацију будућих планова и унапређење услова за посетиоце.

Закључно, 2024. година је била успешна за Хаџи Проданову пећину, са бројним оствареним циљевима и плановима. Стручни тим ће наставити са радом на очувању и

развоју овог важног природног ресурса, са циљем да се у наредним годинама још више унапреди туристичка понуда и посећеност овог локалитета.

У Ивањици,
Дана 16.01.2025. године

Туристичка организација
општине Ивањица

Директор Јанко Грбић